



Ocenjujemo

Gledališče

Pravljice našega otroštva: avtorski projekt

režija Jernej Lorenci

Prešernovo gledališče Kranj v koprodukciji s SNG Nova Gorica

★★★★★

Avtorski projekt *Pravljice našega otroštva* je odrsko delo z dvodelno zasnovo; v prvem delu ustvarjalna ekipa pripoveduje pravljice, ki so ji ostale v spominu iz otroštva, ter pri tem stavi na izčiščeno pripovedovalsko formo, v drugem delu pa pravljice, ki so del kolektivnega spomina, zamenjajo osebne pripovedi, zgodbe iz lastnega življenja ustvarjalcev in ustvarjalcev predstave (v njej nastopijo **Doroteja Nadrah, Vesna Pernarčič, Darja Reichman, Blaž Setnikar, Iztok Mlakar, Urška Taufer** in Gregor Zorc). Osnovni okvir je torej dokaj preprost; režijsko gre za minimalistično postavitev, v kateri ustvarjalna ekipa posedna na dveh kavčih ter pripoveduje – in posluša.

Prav poslušanje je eden od ključnih pojmov postavitve; medtem ko se pripoved vsakokrat zaustavi pri eni osebi – eno zgodbo praviloma, z redkimi izjemami, pove ena oseba –, so vse druge osebe v prostoru, tako na odru kot tudi v občinstvu, pozvane k poslušanju. Ne zdi se naključje, da se predstava začne s pripovedovanjem bolj ali manj znanih pravljič (med njimi so *Palčica, Rdeča kapica, Janko in Metka, Zvezdni tolarji* ...), saj pravljice s strukturo svojega narativa spodbujajo aktivno poslušanje, obenem pa nas seznanjajo s temami, motivi in arhetipskimi figurami (starka, mati, mladenka ...), ki so del kolektivnega spomina, kolektivne zavesti ter hkrati del individualnega, intimne-

ga življenja vsakogar izmed nas. Seznanitev s temi vsebinami – in urjenje v dejavnem poslušanju – pa se zdi nekakšna predstopnja za zmožnost prisluhniti sočloveku, ki v sebi nosi neko individualno zgodbo, saj se prek seznanjanja z velikimi človeškimi temami, ki jih obravnavajo pravljice, pravzaprav uvedemo v razumevanje človeškega stanja ter odnosov, ki ga določajo. Šele ko ponotranjimo to kolektivno zavest, lahko zaznamo, da je vsaka oseba, ki se pojavi pred nami, lahko nosilka neke pripovedi, nekkih stisk in lastnih vsebin.

Preskoka od kolektivnega k osebnemu uprizoritev ne naredi z ostro zarezo; četudi v prvem delu prevladujejo dobro znane pravljice, jim ustvarjalna ekipa doda osebna ozadja, interpretacije, različice ..., s čimer odraža tudi značilnost ljudskega slovstva – iz katerega izvirajo številne pripovedke in pravljice – da se iz generacije v generacijo in od osebe do osebe pripoved rahlo spreminja. Kasneje se začnejo pravljice, ki so del kolektivne zavesti, v istem, pravljjičnem formatu mešati z umetnimi pravljičami in osebnimi zgodbami; kolektivnega s tem ekipa ne spreminja več zgolj z variiranjem znanih zgodb, temveč tudi z dodajanjem lastnih.

S tem se ustvari pomensko polno vozlišče, vez med kolektivnim in zasebnim; kolektivni spomin nas seznanja s tistim, kar nas čaka v življenju – ena od pomembnih tematik, ki jo je predstava posebej izpostavljala, je smrt, druga družinski, medosebni odnosi, zlasti odnosi s starši – hkrati pa v življenju z individualnimi zgodbami in vsebinami sčasoma gradimo to kolektivno.

Predstava se pri tem prepri-

čljivo poigrava s pripovednimi tehnikami ter literarnimi orodji. O travmi tako denimo pogosto ni mogoče spregovoriti enako neposredno, skorajda prostodušno kot o srečnem življenju, ki ga premotijo le minljive, začasne tegobe; za izrekanje travme so rezervirani premolki, zamolki, pa tudi metaforično, prispodobično govorjenje, včasih prenos lastnega lika v fantastičen ali živalski lik.

Za upovedovanje si vzame precej časa – dolga je tri ure – in format vzdrži, a komajda; četudi je struktura projekta taka, da zahteva svoj prostor za počasen razvoj in vzpostavitev intimne atmosfere, za postopen preplet znanih pravljič in intimnih zgodb ustvarjalne ekipe, se zdi, da že nekoliko prestopi meje potrebne; predstava bi lahko z nekaj več zgoščenosti, z rahlo zamejitvijo formata, morda tudi kaj pridobila, saj je vtis, da sama idejna raven projekta ne potrebuje toliko prostora, da se v polnosti razvije.

Predstava je stimulativna in intrigantna prav do točke, ko je občinstvo zmožno aktivnega, dejavnega poslušanja, in v imenu dialoga in širjenja kolektivnega se zdi, da bi bil morda dobrodošel moment pripustitev zgodb iz občinstva, s čimer bi se zgodil pomenski premik od poslušanja k tvorjenju dialoga in izmenjavi tudi s širšo – in od ponovitve do ponovitve spreminjajočo se – skupnostjo.

Pravljice našega otroštva so predstava, ki ima potencial, da nam pomaga prisluhniti sočloveku ter razširiti območje naše empatije.

ANJA RADALJAC



Predstava se prepričljivo poigrava s pripovednimi tehnikami in literarnimi orodji. FOTO NADA ŽGANK